

Ārlietu ministra ikgadējais ziņojums par paveikto un iecerēto darbību valsts ārpolitikā un Eiropas Savienības jautājumos 2020. gadā

Starptautiskajā politikā līdztekus multipolārās pasaules veidošanās procesam, lielvalstu sāncensības pieaugumam, multilaterālisma un starptautisko organizāciju efektivitātes tempu samazinājumam dienas kārtībā ir parādījušies gan pandēmijas radītie izaicinājumi, gan vērojama digitālās jomas arvien pieaugošā ietekme uz plašiem ārpolitiku saistītajiem procesiem. Tie ir radījuši papildu slodzi un nepieciešamību pēc augstāka koncentrēšanās līmeņa Latvijas ārpolitisko interešu īstenošanai, taču vienlaikus devuši iespēju no jauna izvērtēt Latvijas lomu un iespējas.

Centrālo vietu Latvijas ārpolitikā turpina ieņemt dalība Eiropas Savienībā un NATO. Latvija saredz potenciālu turpināt uzlabot Eiropas Savienības efektivitāti, rīcībspēju un starptautisko ietekmi. Diskusijas intensificēšanās par Eiropas Savienības atkarības mazināšanu no ārējo faktoru nelabvēlīgas ietekmes (stratēģiskā autonomija) un Eiropas nākotnes konferences darba uzsākšana veicinās šo mērķu sasniegšanu. Latvijas interesēs ir ne tikai stiprināt līdzšinējos sasniegumus – Vienoto tirgu un Šengenas zonu, bet arī aktīvi iesaistīties jauno politiku veidošanā (Zaļais kurss, Vienotā tirgus digitalizācija) un organizācijas kā vērtību un tiesiskuma savienības stiprināšanā. Latvija uzsver Eiropas Savienības paplašināšanās nozīmi un Austrumu partnerības politikas ilgtspējības nepieciešamību, vienlaicīgi nodrošinot tās lielāku elastību.

Latvijai nozīmīga ir NATO kā drošības un stabilitātes garanta lomas saglabāšana, kā arī Alianses spēju veicināšana sekmīgi adaptēties starptautiskās politikas izmaiņām. Ir būtiski veicināt Eiropas Savienības un NATO sinerģiju drošības un aizsardzības jomā, kas papildinātu, nevis dublētu NATO. Latvijas interesēs ir apturēt starptautiskās Bruņojumu kontroles sistēmas erozijas tendences. ASV un Eiropas Savienības attiecību stiprināšana ir Latvijas prioritāte, un sadarbība ar ASV saglabās stratēģiskās partnerības raksturu. Ķīnas kā Eiropas Savienības sistēmiska sāncenša un partnera vienlaicīgi, kā arī Krievijas kā grūti prognozējama, uz revizionismu tendēta starptautiskā spēlētāja ambīciju tālākais pieaugums, projicējot dažāda rakstura riskus, rada nepieciešamību pēc izsvērtas, vienotas, konsekventas un vērtībās balstītas ilgtermiņa politikas īstenošanas, kas īstenojama gan divpusējā, gan Eiropas Savienības un NATO ietvarā.

Turbulence pasaules ekonomiskajos tirgos un protekcionisma pieaugums rada vitālu nepieciešamību pēc atvērtas un uz tirdzniecības noteikumiem balstītas politikas turpināšanas, kur Eiropas Savienībai ir jāuzņemas vadošā loma. Situācijas attīstība pieprasa Pasaulē Tirdzniecības organizācijas reformēšanu, lai spētu efektīvi reaģēt uz globālā mēroga tirdzniecības šķēršļiem, kā arī OECD kā starptautiskos ekonomiskos standartus veidojoša foruma nozīmes stiprināšanu.

Digitālās jomas pieaugošās nozīmes kontekstā Latvijai ir jāspēj izmantot tās piedāvātās priekšrocības, vienlaicīgi samazinot līdzī nākošos riskus, kas saistītas ar vārda brīvības robežām, dezinformācijas izplatīšanu un 5G tīklu drošību. Latvija šajā jautājumā ir bijusi proaktīva, piedāvājot risinājumus gan ANO, gan Eiropas Savienības ietvaros. Svarīga ir Eiropas Savienības un transatlantisko partneru noturības stiprināšana pret šīm tendencēm.

Latvijas ārpolitikā nepārvērtējamu nozīmi ieņem multilaterālisma stiprināšana un starptautisko organizāciju efektivitātes uzlabošana, lai nodrošinātu paredzamu starptautiskās vides funkcionēšanu, kas balstītos starptautisko tiesību ievērošanā.